

Сорока Любомир

здобувач

Луцький національний технічний університет

м. Луцьк

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА І ОБЛІКОВА СИСТЕМА: ОЦІНКА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Донедавна проблеми економічної безпеки були предметом дослідження в основному західних фахівців. Українські та російські науковці звернулися до них нещодавно – на початку 90-х рр. ХХ ст. Це пов'язано з різким підвищенням рівня ризику при здійсненні господарської діяльності і загальним високим рівнем невизначеності та не стійкістю економіки. Першими, хто на практиці зіткнувся з необхідністю оцінювати і, головне, забезпечувати прийнятний рівень економічної безпеки, були банки. Проте, дуже швидко проблема економічної безпеки опинилася в центрі уваги підприємств практично всіх галузей, навіть тих, які традиційно вважаються переважно некомерційними [4, с. 12].

Перші серйозні напрацювання у вигляді дисертацій з'явилися в Україні у 1999 році (захистили свої роботи Г.І. Дарнопих [2] та І.В. Береза [1]. Поштовхом для подальшого вивчення цієї тематики став вихід монографій О.І. Барановського «Фінансова безпека» (1999 р.), адже у ній вперше подано підхід до оцінки рівня безпеки держави, та Г.В. Козаченка, В.П. Пономарьова і О.М. Ляшенка «Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення» (2003 р.), у якій комплексно досліджено сутнісні характеристики поняття «економічна безпека підприємства» та подано авторський підхід до управління безпекою суб'єкта господарювання.

Дослідники акцентують значну увагу на показниках та способах оцінки безпечності функціонування як держави, так і суб'єктів господарювання. Розробляючи власні підходи до вирішення проблеми, вони не дотримуються єдиної тенденції, вдосконалюючи уже раніше отримані результати.

Структура напрямків дослідження показує, що найбільшу зацікавленість до даної теми проявляють економісти (питома вага захищених дисертацій за економічними спеціальностями становить близько 55%) та фінансисти (питома вага – 14 %).

Із напрямків 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» та 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» на сьогодні було захищено лише 2 дисертації, що стосуються проблем економічної безпеки: О.І. Паламарчука (2001 р.) та А.П. Дикого (2009 р.) [3]. Із них більшу практичну цінність має праця А.П. Дикого «Організація бухгалтерського обліку як інструмент забезпечення економічної безпеки підприємств», у якій вперше подано трактування поняття «економічна безпека підприємства» з позиції принципу безперервності діяльності, ідентифіковано зовнішні і внутрішні загрози в системі бухгалтерського обліку, розроблено положення політики економічної безпеки підприємства з метою захисту облікової інформації в частині системи заходів внутрішнього контролю.

Проте, не можна сказати, що проблематика безпеки з облікової точки зору

не досліджується. Останнім часом публікується все більше наукових праць, які вивчають взаємозв'язок «економічна безпека – облікова система». У них вчені виділяють загрози, що є специфічними для облікової служби, та обґрунтовують джерела інформації для прийняття рішень щодо безпечного функціонування підприємства.

Економісти вважають, що основною перепорою для оцінки рівня безпеки підприємства є відсутність достатньої та достовірної інформації. В умовах невизначеності діяльності, стара парадигма бухгалтерського обліку, яка передбачала збір, обробку та узагальнення інформації, потребує переосмислення. Традиційна методика обліку, на жаль, не дозволяє надати необхідні дані для прийняття стратегічних рішень, а головне гарантувати їх надійність. З огляду на це, основним проблемними питаннями повинні бути розробка процедур перевірки та підтвердження інформації, забезпечення ефективної роботи облікової служби для зниження впливу негативних чинників на діяльність підприємства.

Варто відмітити, що напрацювання російських науковців з даної проблематики не надто відрізняються від вітчизняних. Нами було проаналізовано декілька російських дисертацій і наукових праць та виявлено, що для них також залишаються актуальними питання трактування поняття «економічна безпека», оцінки можливих загроз і ризиків, контролю за рівнем безпеки тощо.

Таким чином, розглядаючи питання економічної та фінансової безпеки підприємства, українські та російські науковці не враховують головного – без достовірної системи бухгалтерського обліку здійснювати будь-який аналіз чи управління неможливо. А з огляду на те, як на пострадянських теренах «процвітає» креативний облік, проблема забезпечення об'єктивності даних є однією з найбільш актуальних та потребує більш глибокого дослідження.

Список використаних джерел

1. Береза І.В. Економічна безпека зовнішньоекономічної діяльності АПК: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.07.02 «Економіка сільського господарства і АПК» / І.В. Береза. – Київ, 1999. – 18 с.
2. Дарнопих Г.Ю. Економічна безпека держави в умовах трансформаційної економіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.01.01 «Економічна теорія»/Г.Ю. Дарнопих. – Харків, 1999. – 21 с.
3. Дикий А.П. Організація бухгалтерського обліку як інструмент забезпечення економічної безпеки підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)»/А.П. Дикий. – Житомир, 2010. – 23 с.
4. Поплавська Ж.В. Безпека як стратегічний вимір / Ж.В. Поплавська, А.М. Ліманський // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2012. – № 38. – С. 115–118.

